

No. 41070

**Germany
and
Brunei Darussalam**

Agreement between the Federal Republic of Germany and Brunei Darussalam concerning the encouragement and reciprocal protection of foreign investments (with protocol). Bonn, 30 March 1998

Entry into force: *15 June 2004 by the exchange of instruments of ratification, in accordance with article 11*

Authentic texts: *English, German and Malay*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *Germany, 7 March 2005*

**Allemagne
et
Brunéi Darussalam**

Accord entre la République fédérale d'Allemagne et Brunei Darussalam relatif à l'encouragement et à la protection réciproque des investissements étrangers (avec protocole). Bonn, 30 mars 1998

Entrée en vigueur : *15 juin 2004 par échange des instruments de ratification, conformément à l'article 11*

Textes authentiques : *anglais, allemand et malais*

Enregistrement auprès du Secrétariat des Nations Unies : *Allemagne, 7 mars 2005*

[ENGLISH TEXT — TEXTE ANGLAIS]

AGREEMENT BETWEEN THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY AND
BRUNEI DARUSSALAM CONCERNING THE ENCOURAGEMENT
AND RECIPROCAL PROTECTION OF FOREIGN INVESTMENTS

The Federal Republic of Germany and Brunei Darussalam

(hereinafter collectively referred to as the Contracting Parties and each referred to as the Contracting Party),

Desiring to create favourable conditions for greater economic co-operation between them and in particular for investments by nationals and companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party,

Recognising that the encouragement and reciprocal protection under international agreements of such investments will be conducive to the stimulation of business initiative and will increase the prosperity in both countries,

Recognising the importance of the transfer of technology and human resources development arising from such investments,

Have agreed as follows:

Article 1. Definitions

For the purposes of this Agreement:

1. The term "investment" means every kind of asset and in particular, though not exclusively, includes:

(a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens or pledges;

(b) shares in and stocks and debentures of a company and any other form of participation in a company as well as securities issued by a Contracting Party;

(c) claims to money or to any performance under contract associated with any investment having an economic value;

(d) intellectual property rights, in particular copyrights, patents, utility-model patents, registered designs, trade-marks, trade-names, trade and business secrets, technical processes, know how, and goodwill;

(e) business concessions conferred by law or under contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources; any alteration to the form in which the assets are invested shall not affect their classification as investments;

2. The term "territory" means the territory of each Contracting Party as well as the maritime area, the continental shelf and the exclusive economic zone of each Contracting Party over which it may exercise sovereign rights or jurisdiction in accordance with international law;

3. The term "returns" means the amounts yielded by an investment and in particular, though not exclusively, includes profit, interest, capital gains, dividends, royalties and fees;

4. The term "nationals" means:

(a) In respect of Brunei Darussalam:

Natural persons who are afforded the status of a national in Brunei Darussalam under the applicable laws;

(b) In respect of the Federal Republic of Germany:

Germans within the meaning of the Basic Law of the Federal Republic of Germany;

5. The term "companies" means:

(a) In respect of Brunei Darussalam:

Any kind of juridical entity, including any partnership, corporation, body corporate, firm, association or other organisation with or without legal personality that is duly incorporated or constituted within or outside the territory of Brunei Darussalam with limited or unlimited liability irrespective of whether or not their entities are directed to profit and being companies in which nationals of Brunei Darussalam have a substantial or controlling interest;

(b) In respect of the Federal Republic of Germany:

Any juridical person as well as any commercial or other company or association with or without legal personality having its seat in the territory of the Federal Republic of Germany, irrespective of whether or not its activities are directed at profit.

Article 2. Protection of Investment

1. Each Contracting Party shall in its territory promote as far as possible investments by nationals or companies of the other Contracting Party and admit such investments in accordance with its laws and regulations. Each Contracting Party shall at all times ensure fair and equitable treatment to investments made in its territory by nationals and companies of the other Contracting Party.

2. Investments by nationals or companies of each Contracting Party shall at all times enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party. Returns from the investment and, in the event of their re-investment, the returns therefrom shall enjoy the same protection as the investment. Neither Contracting Party shall in any way impair by arbitrary or discriminatory measures the management, maintenance, use or enjoyment of investments in its territory of nationals or companies of the other Contracting Party.

3. This Agreement shall also apply to investments made prior to its entry into force by nationals or companies of either Contracting Party in the territory of the other Contracting Party consistent with the latter's legislation.

Article 3. Most-favoured-nation Provisions

1. Neither Contracting Party shall subject investments in its territory owned or controlled by nationals or companies of the other Contracting Party to treatment less favourable than it accords to investments of its own nationals or companies or to investments of nationals or companies of any third State.

2. Neither Contracting Party shall subject nationals or companies of the other Contracting Party, as regards their activity in connection with investments in its territory, to treatment less favourable than it accords to its own nationals or companies or to nationals or companies of any third State.

3. Such treatment shall not relate to privileges which either Contracting Party accords to nationals or companies of third States on account of its membership of, or association with, a customs or economic union, a common market or a free trade area.

4. The treatment granted under this Article shall not relate to advantages which either Contracting Party accords to nationals or companies of third States by virtue of a double taxation agreement or other agreements regarding matters of taxation.

Article 4. Nationalisation or Expropriation

1. Investments by nationals or companies of either Contracting Party shall enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party.

2. Investments of nationals or companies of either Contracting Party shall neither be expropriated, nationalised nor subjected directly or indirectly to measures having effect equivalent to expropriation or nationalisation (hereinafter referred to as "expropriation") in the territory of the other Contracting Party except for a public purpose and on a non-discriminatory basis and against prompt, adequate and effective compensation.

3. Such compensation shall be computed as equivalent of a fair market value of the investment immediately prior to the point of time when the actual or threatened expropriation has become publicly known. Where the market value cannot be ascertained properly the compensation shall be determined in accordance with internationally recognised accounting principles. The compensation shall include interest at the current LIBOR rate from the date of expropriation until the date of payment. The amount of compensation shall be subject to review by due process of law. The amount of compensation finally determined shall be paid to the investor in a freely convertible currency, shall be effectively realisable and shall be repatriated in accordance with Article 6.

Article 5. Compensation for Damage or Loss

1. Nationals and companies of a Contracting Party whose investments in the territory of the other Contracting Party suffer losses owing to war or other armed conflict, a state of national emergency, revolt, or riot in the territory of the latter Contracting Party shall be accorded by the latter Contracting Party treatment not less favourable than that which the latter Contracting Party accords to his nationals and companies or to nationals and compa-

nies of any third country whichever is the most favourable as regards restitution, compensation or any other valuable consideration.

2. Without prejudice to Paragraph 1 of this Article, nationals and companies of one Contracting Party who in any of the situations referred to in that Paragraph suffer damages or losses in the territory of the other Contracting Party resulting from:

(a) requisitioning of their property by its forces or authorities, or

(b) destruction of their property by its forces or authorities which was not caused in combat action or was not required by the necessity of the situation, shall be accorded restitution or fair and adequate compensation.

3. Payments resulting under this Article shall be made in a convertible currency, freely transferable and shall be repatriated in accordance with Article 6.

Article 6. Free Transfer

1. Each Contracting Party shall guarantee to nationals or companies of the other Contracting Party the free transfer of payments in connection with an investment, in particular

(a) of the initial and additional capital amounts used to maintain, increase or expand investments;

(b) of the returns;

(c) in the repayment of loans;

(d) of the proceeds accruing from the total or partial sale or total or partial liquidation of the investment;

(e) of the compensation provided for in Articles 4 and 5.

2. The transfers shall be made without delay and, in any event, within a period of time not exceeding one month from the date on which the request for the transfer has been made. Transfers shall be effected at the applicable market exchange rate prevailing on the day of the transfer.

3. In the event a market exchange rate does not exist, the rate of exchange shall correspond to the cross rate obtained from those rates which would be applied by the International Monetary Fund on the date of payment for conversions of the currencies concerned into Special Drawing Rights.

Article 7. Subrogation

If either Contracting Party makes a payment to any of its nationals or companies under a guarantee it has assumed in respect of an investment in the territory of the other Contracting Party and if an investment in the territory of one Contracting Party is insured against non-commercial risks under a system established by law and a payment is made by an insurer under an indemnity given in respect of that investment, the Contracting Party in whose territory the investment was made shall, without prejudice to the rights of the former Contracting Party under Article 8, recognise the assignment to the former Contracting Party or the insurer as appropriate, whether under a law or pursuant to a legal transaction, of any right or claim of such national or company of the former Contracting Party. The latter Con-

tracting Party shall also recognise the subrogation of the former Contracting Party or insurer to any such right or claim (assigned claims) which that Contracting Party or insurer shall be entitled to assert to the same extent as its predecessor in title. As regards the transfer of payments made by virtue of such assigned claims, Articles 5 and 6 shall apply *mutatis mutandis*.

Article 8. Settlement of Disputes between Contracting Parties

1. Disputes between the Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Agreement shall as far as possible be settled by the Governments of the two Contracting Parties through diplomatic consultations and negotiations.

2. If a dispute cannot thus be settled, it shall upon the request of either Contracting Party be submitted to an arbitration tribunal.

3. Such arbitration tribunal shall be constituted for each individual case as follows: each Contracting Party shall appoint one member and these two members shall agree upon a national of a third State as their chairman to be appointed by the Governments of the two Contracting Parties. Such members shall be appointed within two months, and such chairman shall be appointed within three months from the date on which either Contracting Party has informed the other Contracting Party that it wants to submit the dispute to an arbitration tribunal.

4. If the periods specified in paragraph 3 above have not been observed either Contracting Party may, in the absence of any other relevant arrangement, invite the President of the International Court of Justice to make the necessary appointments. If the President is a national of either Contracting Party or if he is otherwise prevented from discharging the said function, the Vice President shall make the necessary appointments. If the Vice-President is a national of either Contracting Party or if he, too, is prevented from discharging the said function, the member of the International Court of Justice next in seniority who is not a national of either Contracting Party shall make the necessary appointments.

5. The arbitration tribunal shall reach its decision by a majority of votes and its decisions shall be binding. Each Contracting Party shall bear the cost of its own member of the arbitration tribunal and the costs of its counsel in the arbitration proceedings; the cost of the chairman and the remaining costs shall be borne in equal parts by both Contracting Parties. The tribunal may decide on any alternative system to share the costs. In all other respects, the arbitration tribunal shall determine its own procedure.

Article 9. Settlement of Investment Disputes

I. Disputes concerning investments between one Contracting Party and a national or company of the other Contracting Party shall, as far as possible, be settled amicably between the parties in dispute.

2. If a dispute cannot be settled within six months of the date when it has been raised by one of the parties in dispute, it shall, upon the request of the national or company of the other Contracting Party or the relevant Contracting Party be submitted for arbitration. Each Contracting Party herewith declares its acceptance of such arbitration procedure. Unless

the parties in dispute have agreed otherwise, the provisions of Paragraphs 3 to 5 of Article 8 shall be applied *mutatis mutandis* on condition that the appointment of the members of the arbitration tribunal in accordance with Paragraph 3 of Article 8 is effected by the parties in dispute and that, insofar as the periods specified in Paragraph 3 of Article 8 are not observed, either party in dispute may, in the absence of other arrangements, invite the President of the International Court of Arbitration of the International Chamber of Commerce in Paris to make the required appointments. The award shall be enforced in accordance with domestic law.

3. During arbitration proceedings or the enforcement of an award, the Contracting Party involved in the dispute shall not raise the objection that the nationals or companies of the other Contracting Party have received compensation under an insurance contract in respect of all or part of its loss.

4. In the event of both Contracting Parties having become Contracting States of the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States of 18th March, 1965, disputes under this Article between the parties in dispute shall be submitted for arbitration under the aforementioned convention unless the parties in dispute agree otherwise; each Contracting Party hereby declares its acceptance of such a procedure.

Article 10. Other Obligations

1. If the legislation of either Contracting Party or obligations under bilateral or multilateral agreements, to which the Contracting Parties hereto are parties, existing at present or established hereafter in addition to this Agreement contain a regulation, whether general or specific, entitling investments by nationals or companies of the other Contracting Party to a treatment more favourable than is provided for by this Agreement, such regulation shall to the extent that it is more favourable prevail over this Agreement.

2. Each Contracting Party shall observe any other obligation it has assumed with regard to investments in its territory by nationals or companies of the other Contracting Party.

Article 11. Entry Into Force, Duration and Termination

1. This Agreement is subject to ratification. It shall enter into force one month after the date of exchange of the instruments of ratification.

2. This Agreement shall remain in force for a period of ten years and shall continue in force thereafter for an unlimited period unless terminated in writing by either Contracting Party one year before its expiration. After the expiry of the period of ten years this Agreement may be denounced at any time by either Contracting Party giving twelve months' notice.

3. This Agreement shall be in force irrespective of whether or not diplomatic or consular relations exist between the Contracting Parties.

4. In respect of investments made prior to the date of termination of this Agreement, the provisions of Articles 1 to 10 shall continue to be in force for a further period of fifteen years from the date of termination of this Agreement.

5. The Protocol annexed hereto shall form an integral part of this Agreement.

In witness whereof, the plenipotentiaries, being duly authorised thereto, have signed this Agreement.

Done in duplicate at Bonn on this day 30 March of 1998 in the German, Malay and English languages, all three texts being authentic. In case of any divergent interpretation of the German and Malay texts, the English text shall prevail.

For the Federal Republic of Germany:

PETER HARTMANN

For Brunei Darussalam:

DATO PADUKA HJ YAKUB BIN ABU BAKAR

PROTOCOL TO THE AGREEMENT BETWEEN THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY AND BRUNEI DARUSSALAM CONCERNING THE ENCOURAGEMENT AND RECIPROCAL PROTECTION OF FOREIGN INVESTMENTS

On signing the Agreement between the Federal Republic of Germany and Brunei Darussalam concerning the Encouragement and Reciprocal Protection of Foreign Investments, the undersigned plenipotentiaries have, in addition, agreed on the following provisions which shall form an integral part of the said Agreement:

I. Ad Article 3

(a) Measures undertaken by one Contracting Party in pursuit of its development objectives to stimulate the creation of industries in its territory and applied only to its nationals are not considered to be contrary to the obligations of Article 3, provided they do not substantially impair established and admitted investments of nationals and companies of the other Contracting Party. Measures that have been taken for reasons of public security and order, public health or morality shall not be deemed "treatment less favourable" within the meaning of Article 3.

(b) The following shall more particularly, though not exclusively, be deemed "activity" within the meaning of Article 3 (2): the management, maintenance, use and enjoyment of an investment. The following shall, in particular, be deemed "treatment less favourable" within the meaning of Article 3: unequal treatment in the case of restrictions on the purchase of raw or auxiliary materials, of energy or fuel or of means of production or operation of any kind, unequal treatment in the case of impeding the marketing of products inside or outside the country, as well as any other measures having similar effects.

(c) The provisions of Article 3 do not oblige a Contracting Party to extend to natural persons or companies resident in the territory of the other Contracting Party tax privileges, tax exemptions and tax reductions which according to its tax laws are granted only to natural persons and companies resident in its territory.

(d) The Contracting Parties shall within the framework of their national legislation give sympathetic consideration to applications for the entry and sojourn of persons of either Contracting Party who wish to enter the territory of the other Contracting Party in connection with an investment; the same shall apply to employed persons of either Contracting Party who in connection with an investment wish to enter the territory of the other Contracting Party and sojourn there to take up employment. Applications for work permits shall also be given sympathetic consideration.

2. Whenever goods or persons connected with an investment are to be transported, each Contracting Party shall neither exclude nor hinder transport enterprises of the other Contracting Party and shall issue permits, in accordance with its laws and regulations, as required to carry out such transport.

[GERMAN TEXT — TEXTE ALLEMAND]

Abkommen

zwischen

der Bundesrepublik Deutschland

und

Brunei Darussalam

über

die Förderung und den gegenseitigen Schutz von

Kapitalanlagen

Die Bundesrepublik Deutschland

und

Brunei Darussalam

(im folgenden gemeinsam als "Vertragsparteien" und einzeln als "Vertragspartei" bezeichnet) -

in dem Wunsch, günstige Bedingungen für eine Vertiefung der wirtschaftlichen Zusammenarbeit zwischen ihnen und insbesondere für Kapitalanlagen von Staatsangehörigen oder Gesellschaften der einen Vertragspartei im Hoheitsgebiet der anderen Vertragspartei zu schaffen,

in der Erkenntnis, daß die Förderung und der gegenseitige Schutz dieser Kapitalanlagen im Rahmen völkerrechtlicher Übereinkünfte geeignet sind, die unternehmerische Initiative zu beleben und den Wohlstand in beiden Ländern zu mehren,

in Anerkennung der Bedeutung des Technologietransfers und der Förderung der Humanressourcen im Rahmen dieser Kapitalanlagen -

haben folgendes vereinbart:

Artikel I

Begriffsbestimmungen

Für die Zwecke dieses Abkommens

- I. umfaßt der Begriff "Kapitalanlage" Vermögenswerte jeder Art, insbesondere, jedoch nicht ausschließlich,
 - a) Eigentum an beweglichen und unbeweglichen Sachen sowie sonstige Eigentumsrechte wie Hypotheken und Pfandrechte;
 - b) Anteilsrechte an und Obligationen einer Gesellschaft sowie andere Arten von Beteiligungen und von einer Vertragspartei emittierte Wertpapiere;

- c) Ansprüche auf Geld oder auf vertragliche Leistungen im Zusammenhang mit einer Kapitalanlage, die einen wirtschaftlichen Wert haben;
 - d) Rechte des geistigen Eigentums, wie insbesondere Urheberrechte, Patente, Gebrauchsmuster, gewerbliche Muster und Modelle, Marken, Handelsnamen, Betriebs- und Geschäftsgeheimnisse, technische Verfahren, Know-how und Goodwill;
 - e) gesetzliche oder vertragliche Konzessionen einschließlich Aufsuchungs-, Erschließungs- und Gewinnungskonzessionen;
- eine Änderung der Form, in der Vermögenswerte angelegt werden, läßt ihre Eigenschaft als Kapitalanlage unberührt;
- 2. bezeichnet der Begriff "Hoheitsgebiet" das Hoheitsgebiet jeder Vertragspartei sowie das Meeresgebiet, den Festlandsockel und die ausschließliche Wirtschaftszone jeder Vertragspartei, über die sie nach dem Völkerrecht souveräne Rechte oder Hoheitsbefugnisse ausübt;
 - 3. bezeichnet der Begriff "Erträge" diejenigen Beträge, die auf eine Kapitalanlage anfallen, insbesondere, jedoch nicht ausschließlich, Gewinnanteile, Zinsen, Veräußerungsgewinne, Dividenden, Lizenz- oder andere Entgelte;
 - 4. bezeichnet der Begriff "Staatsangehörige"
 - a) in bezug auf Brunei Darussalam:
natürliche Personen, denen in Brunei Darussalam nach geltendem Recht die Rechtsstellung eines Staatsangehörigen gewährt wird;
 - b) in bezug auf die Bundesrepublik Deutschland:
Deutsche im Sinne des Grundgesetzes für die Bundesrepublik Deutschland;
 - 5. bezeichnet der Begriff "Gesellschaften"
 - a) in bezug auf Brunei Darussalam:
jede juristische Person einschließlich Partnerschaften, Kapitalgesellschaften, Körperschaft-

ten, Firmen, Personenvereinigungen oder andere Organisationen mit oder ohne Rechtspersönlichkeit, die ordnungsgemäß innerhalb oder außerhalb des Hoheitsgebiets von Brunei Darussalam mit beschränkter oder unbeschränkter Haftung gegründet wurden, gleichviel, ob die Tätigkeit der Unternehmen auf Gewinn gerichtet ist oder nicht und ob Staatsangehörige von Brunei Darussalam wesentlich oder mehrheitlich daran beteiligt sind;

b) in bezug auf die Bundesrepublik Deutschland:

jede juristische Person sowie jede Handelsgesellschaft oder sonstige Gesellschaft oder Vereinigung mit oder ohne Rechtspersönlichkeit, die ihren Sitz im Hoheitsgebiet der Bundesrepublik Deutschland hat, gleichviel, ob ihre Tätigkeit auf Gewinn gerichtet ist oder nicht.

Artikel 2

Schutz von Kapitalanlagen

(1) Jede Vertragspartei wird in ihrem Hoheitsgebiet Kapitalanlagen von Staatsangehörigen oder Gesellschaften der anderen Vertragspartei nach Möglichkeit fördern und diese Kapitalanlagen in Übereinstimmung mit ihren Gesetzen und sonstigen Vorschriften zulassen. Jede Vertragspartei wird Kapitalanlagen von Staatsangehörigen oder Gesellschaften der anderen Vertragspartei in ihrem Hoheitsgebiet zu jeder Zeit gerecht und billig behandeln.

(2) Kapitalanlagen von Staatsangehörigen oder Gesellschaften einer Vertragspartei genießen im Hoheitsgebiet der anderen Vertragspartei zu jeder Zeit vollen Schutz und volle Sicherheit. Erträge aus Kapitalanlagen und im Fall der Wiederanlage die Erträge aus der Wiederanlage genießen den gleichen Schutz wie die Kapitalanlage. Eine Vertragspartei wird die Verwaltung, die Erhaltung, den Gebrauch oder die Nutzung der Kapitalanlagen von Staatsangehörigen oder Gesellschaften der anderen Vertragspartei in ihrem Hoheitsgebiet in keiner Weise durch willkürliche oder diskriminierende Maßnahmen beeinträchtigen.

(3) Dieses Abkommen gilt auch für Kapitalanlagen, die Staatsangehörige oder Gesellschaften der einen Vertragspartei in Übereinstimmung mit den Rechtsvorschriften der anderen Vertragspartei in deren Hoheitsgebiet schon vor dem Inkrafttreten des Abkommens vorgenommen haben.

Artikel 3

Meistbegünstigung

(1) Jede Vertragspartei behandelt Kapitalanlagen in ihrem Hoheitsgebiet, die im Eigentum oder unter dem Einfluß von Staatsangehörigen oder Gesellschaften der anderen Vertragspartei stehen, nicht weniger günstig als Kapitalanlagen der eigenen Staatsangehörigen und Gesellschaften oder Kapitalanlagen von Staatsangehörigen und Gesellschaften dritter Staaten.

(2) Jede Vertragspartei behandelt Staatsangehörige oder Gesellschaften der anderen Vertragspartei hinsichtlich ihrer Betätigung im Zusammenhang mit Kapitalanlagen in ihrem Hoheitsgebiet nicht weniger günstig als ihre eigenen Staatsangehörigen und Gesellschaften oder Staatsangehörige und Gesellschaften dritter Staaten.

(3) Diese Behandlung bezieht sich nicht auf Vorrechte, die eine Vertragspartei den Staatsangehörigen oder Gesellschaften dritter Staaten wegen ihrer Mitgliedschaft in einer Zoll- oder Wirtschaftsunion, einem gemeinsamen Markt oder einer Freihandelszone oder wegen ihrer Assoziation damit einräumt.

(4) Die in diesem Artikel gewährte Behandlung bezieht sich nicht auf Vergünstigungen, die eine Vertragspartei den Staatsangehörigen oder Gesellschaften dritter Staaten aufgrund eines Doppelbesteuerungsabkommens oder sonstiger Vereinbarungen über Steuerfragen gewährt.

Artikel 4

Verstaatlichung oder Enteignung

(1) Kapitalanlagen von Staatsangehörigen oder Gesellschaften einer Vertragspartei genießen im Hoheitsgebiet der anderen Vertragspartei vollen Schutz und volle Sicherheit.

(2) Kapitalanlagen von Staatsangehörigen oder Gesellschaften einer Vertragspartei dürfen im Hoheitsgebiet der anderen Vertragspartei nur zum allgemeinen Wohl und in nichtdiskriminierender Weise sowie gegen unverzügliche, angemessene und wirksame Entschädigung enteignet, ver-

staatlich oder direkt oder indirekt Maßnahmen unterworfen werden, die in ihren Auswirkungen einer Enteignung oder Verstaatlichung (im folgenden als "Enteignung" bezeichnet) gleichkommen.

(3) Die Entschädigung muß dem angemessenen Marktwert der Kapitalanlage unmittelbar vor dem Zeitpunkt entsprechen, in dem die tatsächliche oder drohende Enteignung öffentlich bekannt wurde. Kann der Marktwert nicht ordnungsgemäß festgestellt werden, so ist die Entschädigung nach Maßgabe international anerkannter Rechnungslegungsgrundsätze zu bestimmen. Die Entschädigung ist vom Zeitpunkt der Enteignung bis zum Zeitpunkt der Zahlung nach dem geltenden LIBOR-Satz zu verzinsen. Die Höhe der Entschädigung muß in einem ordentlichen Rechtsverfahren nachprüfbar sein. Der festgelegte Entschädigungsbetrag ist dem Investor in frei konvertierbarer Währung zu zahlen; er muß tatsächlich verwertbar sein und nach Artikel 6 zurückgeführt werden.

Artikel 5

Entschädigung bei Schaden oder Verlust

(1) Staatsangehörige oder Gesellschaften einer Vertragspartei, die durch Krieg oder sonstige bewaffnete Auseinandersetzungen, Staatsnotstand, Aufruhr oder Unruhen im Hoheitsgebiet der anderen Vertragspartei Verluste an Kapitalanlagen im Hoheitsgebiet dieser Vertragspartei erleiden, werden von dieser Vertragspartei nicht weniger günstig behandelt als ihre eigenen Staatsangehörigen oder Gesellschaften oder Staatsangehörige oder Gesellschaften dritter Staaten, je nachdem welche Behandlung hinsichtlich der Rückerstattungen, Entschädigungen oder sonstigen Gegenleistungen die günstigere ist.

(2) Unbeschadet des Absatzes 1 erhalten Staatsangehörige und Gesellschaften einer Vertragspartei, die aufgrund eines in Absatz 1 aufgeführten Ereignisses Schaden oder Verluste im Hoheitsgebiet der anderen Vertragspartei durch

- a) Beschlagnahme ihrer Vermögenswerte durch deren Streitkräfte oder Behörden, oder
- b) Zerstörung ihrer Vermögenswerte durch deren Streitkräfte oder Behörden, die nicht im Zuge von Kampfhandlungen erfolgte oder durch die Umstände erforderlich wurde,

erleiden, Rückerstattungen oder gerechte und angemessene Entschädigungen.

(3) Entschädigungsbeträge nach diesem Artikel sind in einer konvertierbaren Währung zu zahlen; sie müssen frei transferierbar sein und nach Artikel 6 zurückgeführt werden.

Artikel 6

Freier Transfer

(1) Jede Vertragspartei gewährleistet den Staatsangehörigen oder Gesellschaften der anderen Vertragspartei den freien Transfer der im Zusammenhang mit einer Kapitalanlage stehenden Zahlungen, insbesondere

- a) des Kapitals und zusätzlicher Beträge zur Aufrechterhaltung, Erhöhung oder Ausweitung der Kapitalanlage;
- b) der Erträge;
- c) zur Rückzahlung von Darlehen;
- d) des Erlöses im Fall vollständiger oder teilweiser Veräußerung oder Liquidation der Kapitalanlage;
- e) der in den Artikeln 4 und 5 vorgesehenen Entschädigungen.

(2) Transferierungen erfolgen unverzüglich und in jedem Fall innerhalb eines Monats ab dem Zeitpunkt, zu dem der Antrag auf Transferierung gestellt wurde. Sie erfolgen zum am Tag des Transfers gültigen marktüblichen Wechselkurs.

(3) Steht ein Marktkurs nicht zur Verfügung, so muß der Kurs dem Kreuzkurs (cross rate) entsprechen, der sich aus denjenigen Umrechnungskursen ergibt, die der Internationale Währungsfonds zum Zeitpunkt der Zahlung Umrechnungen der betreffenden Währungen in Sonderziehungsrechte zugrunde legen würde.

Artikel 7
Eintritt in Rechte

Leistet eine Vertragspartei ihren Staatsangehörigen oder Gesellschaften Zahlungen aufgrund einer Gewährleistung für eine Kapitalanlage im Hoheitsgebiet der anderen Vertragspartei und ist die Kapitalanlage im Hoheitsgebiet einer Vertragspartei gesetzlich gegen nichtkommerzielle Risiken versichert und hat eine Versicherung im Rahmen einer für diese Kapitalanlage zugesagten Entschädigung Zahlungen vorgenommen, so erkennt die Vertragspartei, in deren Hoheitsgebiet die Kapitalanlage getätigt wurde, unbeschadet der Rechte der erstgenannten Vertragspartei aus Artikel 8 die Übertragung aller Rechte oder Ansprüche dieser Staatsangehörigen oder Gesellschaften kraft Gesetzes oder aufgrund Rechtsgeschäfts auf die erstgenannte Vertragspartei oder gegebenenfalls die Versicherung an. Ferner erkennt die andere Vertragspartei den Eintritt der erstgenannten Vertragspartei oder Versicherung in alle diese Rechte oder Ansprüche (übertragene Ansprüche) an, welche die erstgenannte Vertragspartei oder Versicherung in demselben Umfang wie ihr Rechtsvorgänger auszuüben berechtigt ist. Für den Transfer von Zahlungen aufgrund der übertragenen Ansprüche gelten die Artikel 5 und 6 entsprechend.

Artikel 8
Beilegung von Streitigkeiten zwischen Vertragsparteien

- (1) Streitigkeiten zwischen den Vertragsparteien über die Auslegung oder Anwendung dieses Abkommens werden, soweit möglich, von den Regierungen der beiden Vertragsparteien im Wege diplomatischer Konsultationen und Verhandlungen beigelegt.
- (2) Kann eine Streitigkeit auf diese Weise nicht beigelegt werden, so ist sie auf Verlangen einer der beiden Vertragsparteien einem Schiedsgericht zu unterbreiten.
- (3) Das Schiedsgericht wird in jedem Einzelfall gebildet, indem jede Vertragspartei ein Mitglied bestellt und beide Mitglieder sich auf den Angehörigen eines dritten Staates als Obmann einigen, der von den Regierungen der beiden Vertragsparteien zu bestellen ist. Die Mitglieder sind innerhalb von zwei Monaten, der Obmann innerhalb von drei Monaten zu bestellen, nachdem die eine Vertragspartei der anderen mitgeteilt hat, daß sie die Streitigkeit einem Schiedsgericht unterbreiten will.

(4) Werden die in Absatz 3 genannten Fristen nicht eingehalten, so kann in Ermangelung einer anderen diesbezüglichen Vereinbarung jede Vertragspartei den Präsidenten des Internationalen Gerichtshofs bitten, die erforderlichen Ernennungen vorzunehmen. Besitzt der Präsident die Staatsangehörigkeit einer der beiden Vertragsparteien oder ist er aus einem anderen Grund verhindert, so nimmt der Vizepräsident die Ernennungen vor. Besitzt auch der Vizepräsident die Staatsangehörigkeit einer der beiden Vertragsparteien oder ist auch er verhindert, so nimmt das im Rang nächstfolgende Mitglied des Internationalen Gerichtshofs, das nicht die Staatsangehörigkeit einer der beiden Vertragsparteien besitzt, die erforderlichen Ernennungen vor.

(5) Das Schiedsgericht entscheidet mit Stimmenmehrheit, seine Entscheidungen sind bindend. Jede Vertragspartei trägt die Kosten ihres Mitglieds sowie ihrer Vertretung in dem Verfahren vor dem Schiedsgericht; die Kosten des Obmanns sowie die sonstigen Kosten werden von den beiden Vertragsparteien zu gleichen Teilen getragen. Das Schiedsgericht kann eine andere Kostenregelung treffen. Im übrigen regelt das Schiedsgericht sein Verfahren selbst.

Artikel 9

Beilegung von Investitionsstreitigkeiten

(1) Investitionsstreitigkeiten zwischen einer der Vertragsparteien und einem Staatsangehörigen oder einer Gesellschaft der anderen Vertragspartei werden, soweit möglich, zwischen den Streitparteien gütlich beigelegt.

(2) Kann die Streitigkeit innerhalb einer Frist von sechs Monaten ab dem Zeitpunkt ihrer Geltendmachung durch eine der beiden Streitparteien nicht beigelegt werden, so wird sie auf Verlangen des Staatsangehörigen oder der Gesellschaft der anderen Vertragspartei oder der jeweils betroffenen Vertragspartei einem Schiedsverfahren unterworfen. Jede Vertragspartei erklärt hiermit ihr Einverständnis zu einem solchen Schiedsverfahren. Sofern die Streitparteien keine abweichende Vereinbarung treffen, wird Artikel 8 Absätze 3 bis 5 sinngemäß mit der Maßgabe angewendet, daß die Bestellung der Mitglieder des Schiedsgerichts nach Artikel 8 Absatz 3 durch die Streitparteien erfolgt und daß, soweit die in Artikel 8 Absatz 3 genannten Fristen nicht eingehalten werden, jede Streitpartei mangels anderer Vereinbarungen den Präsidenten des Schiedsgerichtshofs der Internationalen Handelskammer in Paris bitten kann, die erforderlichen Ernennungen vorzunehmen. Der Schiedsspruch wird nach innerstaatlichem Recht vollstreckt.

(3) Die an der Streitigkeit beteiligte Vertragspartei wird während eines Schiedsverfahrens oder der Vollstreckung eines Schiedsspruchs nicht als Einwand geltend machen, daß die Staatsangehörigen oder die Gesellschaften der anderen Vertragspartei eine Entschädigung für einen Teil des Schadens oder den Gesamtschaden aus einer Versicherung erhalten haben.

(4) Für den Fall, daß beide Vertragsparteien auch Vertragsstaaten des Übereinkommens vom 18. März 1965 zur Beilegung von Investitionsstreitigkeiten zwischen Staaten und Angehörigen anderer Staaten geworden sind, werden Streitigkeiten nach diesem Artikel zwischen den Streitparteien einem Schiedsverfahren im Rahmen des vorgenannten Übereinkommens unterworfen, es sei denn, die Streitparteien treffen eine abweichende Vereinbarung; jede Vertragspartei erklärt hiermit ihr Einverständnis zu einem solchen Verfahren.

Artikel 10

Andere Verpflichtungen

(1) Ergibt sich aus den Rechtsvorschriften einer Vertragspartei oder aus Verpflichtungen aufgrund zwei- oder mehrseitiger Übereinkünfte, denen die Vertragsparteien dieses Abkommens als Vertragsparteien angehören und die neben diesem Abkommen bestehen oder in Zukunft begründet werden, eine allgemeine oder besondere Regelung, durch die den Kapitalanlagen der Staatsangehörigen oder Gesellschaften der anderen Vertragspartei eine günstigere Behandlung als nach diesem Abkommen zu gewähren ist, so geht diese Regelung dem vorliegenden Abkommen insoweit vor, als sie günstiger ist.

(2) Jede Vertragspartei wird jede andere Verpflichtung einhalten, die sie in bezug auf Kapitalanlagen von Staatsangehörigen oder Gesellschaften der anderen Vertragspartei in ihrem Hoheitsgebiet übernommen hat.

Artikel 11

Inkrafttreten, Geltungsdauer und Außerkrafttreten

(1) Dieses Abkommen bedarf der Ratifikation. Es tritt einen Monat nach Austausch der Ratifikationsurkunden in Kraft.

(2) Dieses Abkommen bleibt zehn Jahre lang in Kraft; nach deren Ablauf verlängert sich die Geltungsdauer auf unbegrenzte Zeit, sofern nicht eine der beiden Vertragsparteien das Abkommen mit einer Frist von einem Jahr vor Ablauf schriftlich kündigt. Nach Ablauf von zehn Jahren kann das Abkommen jederzeit von einer der beiden Vertragsparteien mit einer Frist von zwölf Monaten gekündigt werden.

(3) Dieses Abkommen gilt unabhängig davon, ob zwischen den beiden Vertragsparteien diplomatische oder konsularische Beziehungen bestehen.

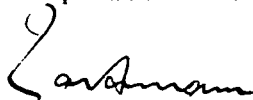
(4) Für Kapitalanlagen, die bis zum Zeitpunkt des Außerkrafttretens dieses Abkommens vorgenommen worden sind, gelten die Artikel 1 bis 10 noch für weitere fünfzehn Jahre vom Tag des Außerkrafttretens des Abkommens an.

(5) Das als Anlage enthaltene Protokoll ist Bestandteil dieses Abkommens.

Zu Urkund dessen haben die hierzu gehörig befugten Bevollmächtigten dieses Abkommen unterzeichnet.

Geschehen zu Bonn am *30. März 1998* in zwei Urschriften, jede in deutscher, malaiischer und englischer Sprache, wobei jeder Wortlaut verbindlich ist. Bei unterschiedlicher Auslegung des deutschen und des malaiischen Wortlauts ist der englische Text maßgebend.

Für die
Bundesrepublik Deutschland



Für
Brunei Darussalam



**Protokoll
zum Abkommen
zwischen
der Bundesrepublik Deutschland
und
Brunei Darussalam
über
die Förderung und den gegenseitigen Schutz von Kapitalanlagen**

Bei der Unterzeichnung des Abkommens zwischen der Bundesrepublik Deutschland und Brunei Darussalam über die Förderung und den gegenseitigen Schutz von Kapitalanlagen haben die unterzeichneten Bevollmächtigten außerdem folgende Bestimmungen vereinbart, die Bestandteil des Abkommens sind:

(1) Zu Artikel 3

- a) Maßnahmen einer Vertragspartei bei der Verfolgung ihrer Entwicklungsziele zur Förderung von Industrieansiedlungen in ihrem Hoheitsgebiet, die nur auf ihre Staatsangehörigen Anwendung finden, gelten nicht als mit den Verpflichtungen des Artikels 3 unvereinbar, vorausgesetzt, sie führen nicht zu wesentlichen Beeinträchtigungen für bereits erfolgte und zugelassene Kapitalanlagen von Staatsangehörigen oder Gesellschaften der anderen Vertragspartei. Maßnahmen, die aus Gründen der öffentlichen Sicherheit und Ordnung, der Volksgesundheit oder Sittlichkeit getroffen wurden, gelten nicht als "weniger günstige" Behandlung in Sinne des Artikels 3.

- b) Als "Betätigung" im Sinne des Artikels 3 Absatz 2 ist insbesondere, aber nicht ausschließlich, die Verwaltung, die Erhaltung, der Gebrauch und die Nutzung einer Kapitalanlage anzusehen. Als eine "weniger günstige" Behandlung im Sinne des Artikels 3 ist insbesondere anzusehen: die unterschiedliche Behandlung im Falle von Einschränkungen des Bezugs von Roh- und Hilfsstoffen, Energie und Brennstoffen sowie Produktions- und Betriebsmitteln aller Art, die unterschiedliche Behandlung im Falle von Behinderungen des Absatzes von Erzeugnissen im In- und Ausland sowie sonstige Maßnahmen mit ähnlicher Auswirkung.

- c) Artikel 3 verpflichtet eine Vertragspartei nicht, steuerliche Vergünstigungen, Befreiungen und Ermäßigungen, welche gemäß den Steuergesetzen nur den in ihrem Hoheitsgebiet ansässigen natürlichen Personen und Gesellschaften gewährt werden, auf im Hoheitsgebiet der anderen Vertragspartei ansässige natürliche Personen und Gesellschaften auszudehnen.
- d) Die Vertragsparteien werden im Rahmen ihrer innerstaatlichen Rechtsvorschriften Anträge auf die Einreise und den Aufenthalt von Personen der einen Vertragspartei, die im Zusammenhang mit einer Kapitalanlage in das Hoheitsgebiet der anderen Vertragspartei einreisen wollen, wohlwollend prüfen; das gleiche gilt für Arbeitnehmer der einen Vertragspartei, die im Zusammenhang mit einer Kapitalanlage in das Hoheitsgebiet der anderen Vertragspartei einreisen und sich dort aufhalten wollen, um eine Tätigkeit als Arbeitnehmer auszuüben. Auch Anträge auf Erteilung der Arbeiterlaubnis werden wohlwollend geprüft.
- (2) Bei Beförderungen von Gütern und Personen, die im Zusammenhang mit einer Kapitalanlage stehen, wird eine Vertragspartei die Transportunternehmen der anderen Vertragspartei weder ausschließen noch behindern und nach Maßgabe ihrer Gesetze und sonstigen Vorschriften Genehmigungen zur Durchführung der Transporte erteilen.

[MALAY TEXT — TEXTE MALAIS]

Perjanjian
di antara
Republik Persekutuan Jerman
dan
Negara Brunei Darussalam
Mengenai
Penggalakan Dan Perlindungan Timbal Balik
Pelaburan Asing

Republik Persekutuan Jerman
dan
Negara Brunei Darussalam

(selepas ini disebut bersama sebagai Pihak-Pihak Yang Mengikat Perjanjian dan tiap-tiap satu disebut sebagai Pihak Yang Mengikat Perjanjian)

Dengan hasrat untuk mewujudkan keadaan yang menggalakkan bagi kerjasama ekonomi yang lebih luas di antara mereka dan khususnya bagi pelaburan yang dibuat oleh rakyat dan syarikat-syarikat satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian di dalam wilayah Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi,

Dengan menyedari bahawa dorongan dan perlindungan timbal balik di bawah perjanjian-perjanjian antarabangsa bagi pelaburan tersebut akan mendatangkan faedah pada merangsang daya usaha perniagaan dan akan meningkatkan kemakmuran di kedua buah negara,

Dengan menyedari peri pentingnya pemindahan teknologi dan perkembangan sumber tenaga manusia yang timbul daripada pelaburan tersebut,

Telah bersetuju seperti berikut:

Perkara 1
Takrif

Bagi maksud-maksud Perjanjian ini:

1. Perkataan "pelaburan" bermakna setiap jenis aset dan terutama sekali, tetapi bukanlah khasnya, termasuk:
 - (a) harta alih dan harta tak alih dan sebarang hak ke atas harta seperti gadai-janji, lien atau sandaran;

- (b) syer dan saham dan debentur sesebuah syarikat dan sebarang bentuk penyertaan yang lain dalam sesebuah syarikat begitu juga jaminan yang dikeluarkan oleh suatu Pihak Yang Mengikat Perjanjian;
- (c) tuntutan terhadap wang atau sebarang pelaksanaan di bawah kontrak yang berkaitan dengan sebarang pelaburan yang mempunyai nilai ekonomi;
- (d) hak ke atas harta intelektual, khususnya hakcipta, paten, paten model-kegunaan, rekabentuk daftar, tanda perniagaan, nama perniagaan, rahsia perdagangan dan perniagaan, proses teknikal, kepandaian, dan nama baik;
- (e) konsesi perniagaan yang diberikan oleh undang-undang atau di bawah kontrak, termasuk konsesi untuk mencari, mengusahakan, mengekstrak atau mengeksploit sumber asli.

Sebarang perubahan bentuk bagaimana asset ini dilaburkan hendaklah tidak menjejaskan perjenisannya sebagai pelaburan.

2. Perkataan "wilayah" bermakna wilayah tiap-tiap Pihak Yang Mengikat Perjanjian dan juga kawasan maritim, pelantar benua dan zon ekonomi eksklusif tiap-tiap Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang di dalamnya ia boleh menjalankan hak kedaulatan atau bidang kuasa menurut undang-undang antarabangsa.
3. Perkataan "pulangan" bermakna jumlah wang yang didapat daripada sesuatu pelaburan dan terutama sekali, tetapi bukanlah khasnya, termasuk keuntungan, faedah, keuntungan modal, dividen, royalti dan bayaran.
4. Perkataan "rakyat" bermakna:
 - (a) Berkaitan dengan Republik Persekutuan Jerman:

Orang Jerman dalam makna Undang-Undang Asas Republik Persekutuan Jerman.

(b) Berkaitan dengan Negara Brunei Darussalam:

Manusia yang diberikan taraf seorang rakyat di Negara Brunei Darussalam di bawah undang-undang yang boleh dikenakan.

5. Perkataan “syarikat-syarikat” bermakna:

(a) Berkaitan dengan Republik Persekutuan Jerman:

Mana-mana orang juridikal dan juga sebarang perdagangan atau syarikat atau persatuan lain dengan atau tanpa keperibadian undang-undang yang mempunyai pusatnya di dalam wilayah Republik Persekutuan Jerman, tanpa mengira sama ada atau tidak kegiatan-kegiatannya diarahkan untuk mendapat keuntungan.

(b) Berkaitan dengan Negara Brunei Darussalam:

Sebarang jenis entiti juridikal, termasuk sebarang perkongsian, perbadangan, pertubuhan perbadanan, firma, persatuan atau pertubuhan lain dengan atau tanpa keperibadian undang-undang yang sempurna diperbadankan atau ditubuhkan di dalam atau di luar Negara Brunei Darussalam dengan tanggungan terhadap atau tidak terhadap tanpa mengira sama ada atau tidak entiti-entitinya diarahkan untuk mendapat keuntungan dan sebagai syarikat-syarikat di mana rakyat Negara Brunei Darussalam mempunyai kepentingan sepenuhnya atau mengawal.

Perkara 2
Perlindungan Pelaburan

1. Tiap-tiap Pihak Yang Mengikat Perjanjian hendaklah di dalam wilayahnya menggalakkan setakat yang boleh pelaburan oleh rakyat atau syarikat-syarikat Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi dan membenarkan masuk pelaburan tersebut menurut undang-undang dan peraturan-peraturannya. Tiap-tiap Pihak Yang Mengikat Perjanjian hendaklah pada setiap masa memastikan layanan yang adil dan saksama diberikan kepada pelaburan yang dibuat di dalam wilayahnya oleh rakyat dan syarikat-syarikat Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi.
2. Pelaburan yang dibuat oleh rakyat atau syarikat-syarikat setiap Pihak Yang Mengikat Perjanjian hendaklah pada setiap masa menikmati perlindungan sepenuhnya dan jaminan di dalam wilayah Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi. Pulangan dari pelaburan tersebut dan, sekiranya ia dilaburkan semula, pulangan daripadanya hendaklah menikmati perlindungan yang sama dengan pelaburan tersebut. Salah satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian tidaklah boleh dalam apa jua cara pun dengan langkah sewenang-wenangnya atau berat sebelah menjejaskan pengurusan, penyelenggaraan, penggunaan, atau penikmatan pelaburan yang dibuat di dalam wilayahnya oleh rakyat atau syarikat-syarikat Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi.
3. Perjanjian ini hendaklah juga dikenakan kepada pelaburan yang dibuat sebelum tarikh ia mula berkuatkuasa oleh rakyat atau syarikat-syarikat salah satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian di dalam wilayah Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi selaras dengan undang-undang Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi itu.

Perkara 3
Peruntukan-Peruntukan Negara Yang Paling Diutamakan

1. Kedua-dua Pihak Yang Mengikat Perjanjian tidaklah boleh mendedahkan pelaburan di dalam wilayahnya yang dimiliki atau dikawal oleh rakyat atau syarikat-syarikat Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi kepada layanan yang kurang baik dari layanan yang diberikannya kepada pelaburan yang dibuat oleh rakyat atau syarikat-syarikatnya sendiri atau pelaburan yang dibuat oleh rakyat atau syarikat-syarikat mana-mana Negara ketiga.
2. Kedua-dua Pihak Yang Mengikat Perjanjian tidaklah boleh mendedahkan rakyat atau syarikat-syarikat Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi, berhubung dengan kegiatan mereka mengenai pelaburan di dalam wilayahnya, kepada layanan yang kurang baik dari layanan yang diberikannya kepada rakyat atau syarikat-syarikatnya sendiri atau rakyat atau syarikat-syarikat mana-mana Negara ketiga.
3. Layanan tersebut tidaklah berkaitan dengan keistemewaan yang diberikan oleh salah satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian kepada rakyat atau syarikat-syarikat Negara-Negara ketiga disebabkan keanggotaannya dalam, atau hubungannya dengan, kesatuan kastam atau ekonomi, pasaran bersama atau kawasan perdagangan bebas.
4. Layanan yang diberikan di bawah Perkara ini tidaklah berkaitan dengan faedah yang diberikan oleh salah satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian kepada rakyat atau syarikat-syarikat Negara-Negara ketiga menurut suatu perjanjian percukaian dua kali atau perjanjian-perjanjian lain berhubung dengan perkara percukaian.

Perkara 4
Memiliknegarakan atau Mengambil Balik

1. Pelaburan yang dibuat oleh rakyat atau syarikat-syarikat salah satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian hendaklah menikmati perlindungan sepenuhnya dan jaminan di dalam wilayah Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi.
2. Pelaburan rakyat atau syarikat-syarikat salah satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian tidaklah boleh diambil balik, dimiliknegarakan atau tertakluk secara langsung atau tidak langsung kepada langkah-langkah yang mempunyai kesan yang sama dengan mengambil balik atau memiliknegarakan (selepas ini disebut sebagai "mengambil balik") di dalam wilayah Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi kecuali untuk suatu tujuan awam dan atas asas yang tidak berat sebelah dan untuk pampasan yang segera, mencukupi dan berkesan.
3. Pampasan tersebut hendaklah dikira bersamaan dengan nilai pasaran berpatutan pelaburan itu sejurus sebelum masa mengambil balik yang sebenar atau mengugut hendak mengambil balik diketahui oleh orang ramai. Jika nilai pasaran itu tidak dapat dipastikan dengan sewajarnya, pampasan tersebut hendaklah ditentukan menurut prinsip-prinsip perakaunan yang diiktiraf antarabangsa. Pampasan itu hendaklah termasuk faedah pada kadar LIBOR semasa mulai dari tarikh mengambil balik sehingga tarikh pembayaran. Jumlah pampasan hendaklah tertakluk kepada kajian semula menurut proses undang-undang. Jumlah pampasan yang akhirnya ditentukan itu hendaklah dibayar kepada pelabur dalam matawang boleh tukar secara bebas, boleh dihasilkan dengan berkesan dan hendaklah dihantar balik menurut Perkara 6.

Perkara 5
Pampasan kerana Kerosakan atau Kerugian

1. Rakyat dan syarikat-syarikat suatu Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang pelaburannya di dalam wilayah Pihak Yang Mengikat

Perjanjian yang satu lagi mengalami kerugian disebabkan perang atau pertempuran bersenjata yang lain, suatu keadaan darurat negara, pemberontakan, atau rusuhan di dalam wilayah Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi itu hendaklah diberi oleh Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi itu layanan yang tidak kurang baiknya dari layanan yang diberikan oleh Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi itu kepada rakyat dan syarikat-syarikatnya atau rakyat dan syarikat-syarikat mana-mana negara ketiga mengikut mana yang paling baik berhubung dengan restitusi pampasan atau sebarang balasan berharga lain.

2. Tanpa menjejaskan Pereng 1 Perkara ini, rakyat dan syarikat-syarikat satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian dalam mana-mana keadaan yang disebutkan dalam Perengan itu yang mengalami kerosakan atau kerugian di dalam wilayah Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi yang berpunca dari:
 - (a) pengambilan harta mereka oleh angkatan bersenjata atau pihak berkuasanya, atau
 - (b) pemusnahan harta mereka oleh angkatan bersenjata atau pihak berkuasanya yang bukan bersebab dari peperangan atau tidak dikehendaki oleh perlunya keadaan itu,

hendaklah diberi restitusi atau pampasan yang adil dan mencukupi.

3. Bayaran-bayaran yang berbangkit di bawah Perkara ini hendaklah dibuat dalam matawang yang boleh tukar, boleh pindah dengan bebasnya dan hendaklah dihantar balik menurut Perkara 6.

Perkara 6 Pemindahan Percuma

1. Tiap-tiap Pihak Yang Mengikat Perjanjian hendaklah memberi jaminan kepada rakyat atau syarikat-syarikat Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi, bagi pemindahan percuma bayaran-bayaran berkaitan dengan suatu pelaburan, khususnya:

- (a) mengenai jumlah modal permulaan dan tambahan yang digunakan untuk menyelenggara, menambah atau mengembangkan pelaburan-pelaburan;
 - (b) mengenai pulangan;
 - (c) dalam pembayaran balik pinjaman;
 - (d) mengenai hasil yang terakru dari jualan sepenuh atau separa atau pembubaran sepenuh atau separa pelaburan itu;
 - (e) mengenai pampasan yang diperuntukan dalam Perkara-Perkara 4 dan 5.
2. Pemandahan itu hendaklah dibuat tanpa berlengah-lengah dan, dalam sebarang hal, dalam suatu tempuh masa yang tidak lebih dari satu bulan mulai dari tarikh permintaan untuk pemandahan itu dibuat. Pemandahan hendaklah dilakukan pada kadar pertukaran matawang yang terpakai pada hari pemandahan itu.
3. Sekiranya kadar pasaran pertukaran matawang tidak ada, kadar pertukaran matawang hendaklah bersamaan dengan kadar silang yang diperolehi dari kadar-kadar itu yang akan digunakan oleh Tabung Kewangan Antarabangsa pada tarikh pembayaran tukaran matawang yang berkenaan ke dalam Hak Pengeluaran Khas.

Perkara 7 Subrogasi

Jika salah satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian membuat suatu bayaran kepada mana-mana rakyat atau syarikatnya di bawah suatu jaminan yang dianggapnya berkaitan dengan suatu pelaburan di dalam wilayah Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi dan jika suatu pelaburan di dalam wilayah satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian diinsuranskan daripada risiko bukan perdagangan di bawah suatu sistem yang ditubuhkan oleh undang-undang dan suatu bayaran dibuat oleh penanggung insurans di bawah suatu tanggungruji yang diberikan berkaitan dengan pelaburan itu, maka Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang di dalam wilayahnya pelaburan itu dibuat hendaklah, tanpa menjejaskan hak-hak Pihak Yang Mengikat

Perjanjian yang disebut dahulu di bawah Perkara 8, mengiktiraf penyerahanhak kepada Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang disebut dahulu atau penanggung insurans itu sebagaimana yang bersesuaian, sama ada di bawah suatu undang-undang atau menurut suatu urusaniaga di sisi undang-undang, sebarang hak atau tuntutan rakyat atau syarikat Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang disebut dahulu itu. Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang disebut kemudian hendaklah juga mengiktiraf subrogasi Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang disebut dahulu atau penanggung insurans terhadap sebarang hak atau tuntutan tersebut (tuntutan yang diserahkan) yang Pihak Yang Mengikat Perjanjian atau penanggung insurans itu berhak untuk menuntut setakat yang sama sebagaimana pemegang hakmiliknya yang dahulu. Berkenaan dengan pemindahan bayaran yang dibuat menurut tuntutan yang diserahkan itu, Perkara-Perkara 5 dan 6 hendaklah dikenakan *mutatis mutandis*.

Perkara 8

Penyelesaian Pertikaian di antara Pihak-Pihak Yang Mengikat Perjanjian

1. Pertikaian di antara Pihak-Pihak Yang Mengikat Perjanjian mengenai tafsiran atau penerapan Perjanjian ini hendaklah setakat yang boleh diselesaikan oleh Kerajaan kedua-dua Pihak Yang Mengikat Perjanjian melalui rundingan diplomatik.
2. Jika suatu pertikaian tidak dapat diselesaikan melalui cara yang tersebut di atas, pertikaian ini hendaklah atas permintaan salah satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian dikemukakan kepada tribunal timbangtara.
3. Tribunal timbangtara tersebut hendaklah ditubuhkan bagi tiap-tiap satu pertikaian seperti berikut: tiap-tiap Pihak Yang Mengikat Perjanjian hendaklah melantik seorang ahli dan kedua-dua orang ahli ini hendaklah bersetuju supaya seorang rakyat Negara ketiga dilantik oleh Kerajaan kedua-dua Pihak Yang Mengikat Perjanjian untuk menjadi pengerusi mereka. Ahli-ahli tersebut hendaklah dilantik dalam masa dua bulan, dan pengerusi tersebut hendaklah dilantik dalam masa tiga bulan dari tarikh salah satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian memberitahu Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi bahawa ia mahu mengemukakan pertikaian itu kepada tribunal timbangtara.

4. Jika tempoh-tempoh yang dinyatakan dalam perenggan 3 di atas tidak dipatuhi salah satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian boleh, sekiranya tiada terdapat sebarang penyusunan lain yang berkaitan, meminta Presiden Mahkamah Keadilan Antarabangsa untuk membuat lantikan-lantikan yang diperlukan itu. Jika Presiden itu seorang rakyat salah satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian atau jika dia sebaliknya ditegah dari menunaikan tugas tersebut, Naib Presiden hendaklah membuat lantikan-lantikan yang diperlukan itu. Jika Naib Presiden seorang rakyat salah satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian atau jika dia, juga, ditegah dari menunaikan tugas tersebut, ahli Mahkamah Keadilan Antarabangsa yang terkanan sekali di bawahnya yang bukan rakyat salah satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian hendaklah membuat lantikan-lantikan yang diperlukan itu.
5. Tribunal timbangtara tersebut hendaklah mencapai keputusannya dengan undi yang terbanyak dan keputusannya hendaklah mengikat. Tiap-tiap Pihak Yang Mengikat Perjanjian hendaklah menanggung kos ahli yang dilantiknya itu dalam tribunal timbangtara tersebut dan kos peguamnya dalam prosiding timbangtara tersebut; kos Pengerusi dan kos yang lain itu hendaklah ditanggung sama rata oleh kedua-dua belah Pihak Yang Mengikat Perjanjian. Tribunal itu boleh memutuskan sebarang sistem lain untuk berkongsi kos tersebut. Dalam semua hal lain, tribunal timbangtara itu hendaklah menentukan prosedurnya sendiri.

Perkara 9 Penyelesaian Pertikaian Pelaburan

1. Pertikaian mengenai pelaburan-pelaburan di antara satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian dan rakyat atau syarikat Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi hendaklah, setakat yang boleh, diselesaikan secara persahabatan di antara pihak-pihak yang bertikai.

2. Jika suatu pertikaian tidak dapat diselesaikan dalam masa enam bulan dari tarikh apabila pertikaian itu dibangkitkan oleh salah satu pihak yang bertikai, ia hendaklah, atas permintaan rakyat atau syarikat Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi atau Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang berkaitan dikemukakan untuk timbangtara. Tiap-tiap Pihak Yang Mengikat Perjanjian dengan ini mengisytiharkan penerimaannya tentang prosedur timbangtara tersebut. Melainkan jika pihak-pihak yang bertikai telah bersetuju sebaliknya, peruntukan perenggan-perenggan 3 hingga 5 Perkara 8 hendaklah dikenakan *mutatis mutandis* dengan syarat bahawa lantikan ahli-ahli tribunal timbangtara itu menurut Perenggan 3 Perkara 8 dilakukan oleh pihak-pihak yang bertikai dan bahawa, setakat mana tempoh yang dinyatakan dalam Perenggan 3 Perkara 8 tidak dipatuhi, salah satu pihak yang bertikai boleh, sekiranya tidak ada penyusunan lain, meminta Presiden Mahkamah Timbangtara Antarabangsa beralamat Dewan Perdagangan Antarabangsa di Paris untuk membuat lantikan-lantikan yang dikehendaki itu. Award hendaklah dikuatkuasakan menurut undang-undang dalam negeri.
3. Dalam masa prosiding timbangtara atau penguatkuasaan suatu award, Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang terlibat dalam pertikaian itu hendaklah tidak membangkitkan bantahan bahawa rakyat atau syarikat-syarikat Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi telah menerima pampasan di bawah suatu kontrak insurans berkaitan dengan semua atau sebahagian dari kerugiannya.
4. Sekiranya kedua-dua belah Pihak Yang Mengikat Perjanjian telah menjadi Negara-Negara Pejanji dalam Konvensyen mengenai Penyelesaian Pertikaian Pelaburan di antara Negara-Negara dan Rakyat Negara-Negara lain bertarikh 18hb. Mac, 1965, pertikaian di bawah Perkara ini di antara pihak-pihak yang bertikai hendaklah dikemukakan untuk timbangtara di bawah konvensyen yang disebutkan di atas melainkan jika pihak-pihak yang bertikai mempersetujui sebaliknya; tiap-tiap Pihak Yang Mengikat Perjanjian dengan ini mengisytiharkan penerimaannya tentang prosedur tersebut.

Perkara 10
Kewajipan Lain

1. Jika undang-undang salah satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian atau kewajipan di bawah perjanjian-perjanjian dua hala atau pelbagai hala, di mana Pihak-Pihak Yang Mengikat Perjanjian menjadi pihak-pihak dalam perjanjian-perjanjian tersebut, yang ada pada masa ini atau diwujudkan selepas itu selain Perjanjian ini mengandungi suatu peraturan, sama ada am atau khusus, yang memberi hak mendapat atas pelaburan-pelaburan yang dibuat oleh rakyat atau syarikat-syarikat Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi layanan yang lebih baik dari yang diperuntukkan oleh Perjanjian ini, peraturan tersebut hendaklah setakat mana layanan itu lebih baik terpakai dari Perjanjian ini.
2. Tiap-tiap Pihak Yang Mengikat Perjanjian hendaklah mematuhi sebarang kewajipan lain yang dipikulnya berkenaan dengan pelaburan-pelaburan yang dibuat di dalam wilayahnya oleh rakyat atau syarikat-syarikat Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi.

Perkara 11
Mula Berkuatkuasa, Tempoh dan Penamatan

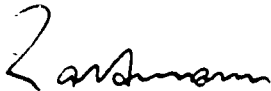
1. Perjanjian ini tertakluk kepada pengesahan. Ia hendaklah mula berkuatkuasa satu bulan selepas tarikh pertukaran Suratcara Pengesahan.
2. Perjanjian ini hendaklah terus berkuatkuasa bagi tempoh selama sepuluh tahun dan hendaklah terus berkuatkuasa selepas itu bagi tempoh yang tidak terhad melainkan jika ditamatkan secara bertulis oleh salah satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian satu tahun sebelum habis tempohnya. Selepas habis tempoh sepuluh tahun Perjanjian ini boleh ditamatkan pada bila-bila masa oleh salah satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian dengan memberi notis dua belas bulan.

3. Perjanjian ini hendaklah berkuatkuasa tanpa menghiraukan sama ada atau tidak hubungan diplomatik atau konsular wujud di antara Pihak-Pihak Yang Mengikat Perjanjian.
4. Berkaitan dengan pelaburan-pelaburan yang dibuat sebelum tarikh penamatan Perjanjian ini, peruntukan-peruntukan Perkara 1 hingga 10 hendaklah terus berkuatkuasa bagi tempoh selama lima belas tahun lagi dari tarikh Perjanjian ini ditamatkan.
5. Protokol yang disertakan bersama ini merupakan bahagian yang melengkapkan Perjanjian ini.

PADA MENYAKSIKANNYA, wakil-wakil di bawah ini, yang sempurna diberi kuasa, telah menandatangani Perjanjian ini.

Diperbuat dalam dua salinan di *Bonn* pada hari ini *30* haribulan *Mac*, Tahun 1998, dalam bahasa-bahasa Jerman, Melayu dan Inggeris, ketiga-tiga naskah adalah sah. Sekiranya terdapat sebarang perbezaan tafsiran dalam naskah-naskah dalam bahasa Jerman dan Melayu, naskah dalam bahasa Inggeris hendaklah dipakai.

Bagi pihak
Republik Persekutuan Jerman



Bagi pihak
Negara Brunei Darussalam



Protokol
bagi Perjanjian
di antara
Republik Persekutuan Jerman
dan
Negara Brunei Darussalam
Mengenai
Penggalakan dan Perlindungan Timbal Balik Pelaburan Asing

Semasa menandatangani Perjanjian di antara Republik Persekutuan Jerman dan Negara Brunei Darussalam mengenai Penggalakan dan Perlindungan Timbal Balik Pelaburan Asing, wakil-wakil yang bertandatangan di bawah telah, selain itu, bersetuju dengan peruntukan-peruntukan berikut yang merupakan bahagian yang melengkapkan Perjanjian ini:

1. Tambahan Perkara 3
 - (a) Langkah-langkah yang diambil oleh satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian dalam meneruskan matlamat pembangunannya untuk mendorong pada mewujudkan industri-industri di dalam wilayahnya dan dikenakan hanya kepada rakyatnya tidak dianggap bertentangan dengan kewajipan dalam Perkara 3, dengan syarat mereka tidak menjejaskan pada keseluruhannya pelaburan-pelaburan yang diadakan dan dibenarkan masuk yang dibuat oleh rakyat dan syarikat-syarikat Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi. Langkah-langkah yang telah diambil atas sebab keselamatan dan ketenteraman awam, kesihatan atau kemoralan awam hendaklah tidak dianggap “layanan yang kurang baik” dalam makna Perkara 3.

- (b) Berikut terutama sekali, tetapi bukanlah khasnya, hendaklah dianggap “kegiatan” dalam makna Perkara 3(2): pengurusan, penyelenggaran, penggunaan dan penikmatan suatu pelaburan. Berikut, terutamanya, hendaklah dianggap “layanan yang kurang baik” dalam makna Perkara 3: layanan yang tidak sama dalam hal sekatan ke atas pembelian bahan-bahan mentah atau tambahan, tenaga atau bahan api atau sebarang jenis alat pengeluaran atau pengendalian, layanan yang tidak sama dalam hal menghalang pemasaran keluaran di dalam atau di luar negara, dan juga sebarang langkah lain yang mempunyai kesan yang sama.
 - (c) Peruntukan-peruntukan Perkara 3 tidak mewajibkan suatu Pihak Yang Mengikat Perjanjian untuk memperluaskan kepada manusia atau syarikat-syarikat yang bermastautin di dalam wilayah Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi keistemewaan cukai, pengecualian cukai dan pengurangan cukai yang menurut undang-undang cukainya diberikan hanya kepada manusia dan syarikat-syarikat yang bermastautin di dalam wilayahnya.
 - (d) Pihak-Pihak Yang Mengikat Perjanjian hendaklah dalam rangka undang-undang negaranya memberi pertimbangan bersimpati kepada permohonan-permohonan orang untuk masuk dan tinggal sementara salah satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang ingin memasuki wilayah Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi berkenaan dengan suatu pelaburan; ia hendaklah dikenakan kepada orang-orang salah satu Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang diambil bekerja berkenaan dengan suatu pelaburan yang ingin memasuki wilayah Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi dan tinggal sementara di sana untuk mengambil pekerjaan. Permohonan-permohonan untuk mendapatkan permit kerja hendaklah juga diberikan pertimbangan bersimpati.
2. Apabila barangan atau orang-orang berkenaan dengan suatu pelaburan hendak diangkut, tiap-tiap Pihak Yang Mengikat Perjanjian tidaklah boleh menyetepikan atau menghalang perusahaan pengangkutan Pihak Yang Mengikat Perjanjian yang satu lagi dan hendaklah mengeluarkan permit, menurut undang-undang dan peraturan-peraturannya, sebagaimana yang dikehendaki untuk melaksanakan pengangkutan tersebut.

[TRANSLATION - TRADUCTION]

ACCORD ENTRE LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE FÉDÉRALE
D'ALLEMAGNE ET LE GOUVERNEMENT DE BRUNEI DARUSSALAM
CONCERNANT L'ENCOURAGEMENT ET LA PROTECTION RÉCIPROQUE
DES INVESTISSEMENTS ÉTRANGERS

La République fédérale d'Allemagne et Brunei Darussalam

(dénommés ci-après collectivement par les "Parties contractantes" et chacun par la partie contractante);

Désireux de créer les conditions favorables à une plus grande coopération économique entre eux et notamment en ce qui concerne les investissements réalisés par des ressortissants et des sociétés de l'une des Parties contractantes sur le territoire de l'autre Partie contractante;

Conscients de ce que l'encouragement et la protection réciproques de tels investissements par des accords inter nationaux auront pour effet de stimuler les initiatives commerciales et d'accroître la prospérité des deux Parties Contractantes;

Conscients de l'importance du transfert de technologie et du développement des ressources humaines provenant de tels investissements,

Sont convenus de ce qui suit :

Article 1. Définitions

Pour l'application du présent Accord :

1. Le terme "investissements" désigne tout élément d'actif et notamment mais non exclusivement :

(a) propriété mobilière et immobilière ainsi que d'autres droits de propriété tels que hypothèque, nantissement ou gages;

(b) actions, parts et autres formes de participation au capital d'une société; obligations et autres titres de créance émis par une Partie Contractante;

(c) créances pécuniaires et sur tout actif et droits à toutes prestations contractuelles ayant une valeur économique;

(d) droits de propriété intellectuelle, y compris notamment, mais non exclusivement, les droits d'auteur, les marques de commerce, les brevets, les dessins et modèles industriels et les procédés techniques, le savoir-faire, les secrets d'affaires, les noms déposés et le fonds de commerce;

(e) tous droits conférés en vue de toute autre activité économique ou commerciale par voie législative, en vertu d'un contrat ou de licences ou permis octroyés conformément au droit, notamment ceux relatifs à la prospection, à l'exploration, à l'extraction ou à l'utilisation de ressources naturelles; aucune modification de la forme dans laquelle les avoirs ou les droits ont été investis ou réinvestis n'affectera leur qualité d'investissements;

2. Le terme "territoire" désigne le territoire de l'une ou l'autre Partie Contractante, y compris mais non exclusivement la zone maritime, le plateau continental et la zone économique exclusive où chacune des parties contractante exerce ses droits souverains ou sa juridiction conformément au droit international;

3. Le terme "rendements" désigne toute somme produite par un investissement, quelle que soit la forme sous laquelle le paiement est effectué et notamment, mais non exclusivement, les bénéfices, intérêts, accroissements de capital, dividendes, redevances, les honoraires de gestion.

4. Le terme " ressortissants " désigne :

a) En ce qui concerne Brunei Darussalam :

Les personnes qui ont le statut de ressortissants de Brunei Darussalam selon les lois applicables;

b) En ce qui concerne l'Allemagne :

Les Allemands selon la Loi fondamentale de la République fédérale d'Allemagne;

5. Le terme "sociétés" désigne :

a) En ce qui concerne Brunei Darussalam :

Toute entité juridique y compris, des partenariats, des sociétés, des firmes et groupements de personnes, des associations ou autres organisations ayant ou non une personnalité légale constituées à l'intérieur ou en dehors du territoire de Brunei Darussalam à responsabilité limitée ou illimitée sans tenir compte du fait que ces entités soient tournées vers le profit et soient des compagnies dans lesquelles les ressortissants de Brunei Darussalam ont une participation majoritaire;

(b) En ce qui concerne la République fédérale d'Allemagne :

Toute personne juridique, société commerciale ou autre association avec ou sans personnalité juridique qui a son siège sur le territoire de la République fédérale d'Allemagne indépendamment du fait que ses activités soient tournées ou non vers le profit.

Article 2. Protection des investissements

1. Chacune des parties contractantes encouragera sur son territoire les investissements par des investisseurs de l'autre Partie contractante et accueillera ces investissements conformément à ses lois et à ses règlements. Chacune des parties contractantes accordera en tout temps un traitement juste et équitable aux investissements des sociétés et des ressortissants de l'autre partie contractante.

2. Les investissements des sociétés et des ressortissants de chacune des parties contractantes bénéficieront en tout temps de la protection et la sécurité totales sur le territoire de l'autre partie contractante. Les revenus des investissements et des réinvestissements seront également protégés. Aucune des parties contractantes n'entravera par des mesures arbitraires ou discriminatoires la gestion, l'exploitation, l'utilisation ou la jouissance des investissements des ressortissants ou des sociétés de l'autre partie contractante sur son territoire.

3. Le présent accord s'applique également aux investissements effectués avant son

entrée en vigueur par des ressortissants ou des sociétés de l'une ou l'autre des parties contractantes sur le territoire de l'autre partie contractante, conformément à la législation de cette dernière.

Article 3. Clause de la nation la plus favorisée

1. Aucune des parties contractantes n'accordera sur son territoire aux investissements des ressortissants ou des sociétés de l'autre Partie contractante un traitement non moins favorable que celui qu'il accorde aux investissements de ses nationaux ou aux investissements des nationaux ou des sociétés de tout pays tiers.

2. Aucune des parties contractantes ne soumettra les ressortissants ou les sociétés de l'autre partie contractante en ce qui concerne des activités relatives à des investissements sur son territoire, un traitement non moins favorable que celui qu'il accorde à ses propres ressortissants ou sociétés ou à ceux de tout État tiers.

3. Ce traitement ne s'applique pas aux privilèges qu'une Partie contractante accorde aux ressortissants ou aux sociétés d'un état tiers en vertu de son appartenance ou de sa participation actuelle ou future à une union douanière, une zone de libre-échange ou à un marché commun.

4. Le traitement accordé en vertu du présent Article ne s'applique pas aux avantages que l'une ou l'autre des parties contractantes accorde aux ressortissants ou aux sociétés d'États tiers en vertu d'un accord sur la double imposition ou d'autres accords concernant les questions d'imposition.

Article 4. Nationalisation ou expropriation

1. Les investissements des ressortissants ou des sociétés de l'une pour l'autre des parties contractantes devront bénéficier de la pleine protection et de la sécurité sur le territoire de l'autre partie contractante

2. Les investissements effectués par des ressortissants ou des sociétés investisseurs de l'une des Parties contractantes sur le territoire de l'autre Partie contractante ne seront ni nationalisés, ni expropriés, ne feront pas l'objet d'une dépossession ni ne seront soumis à des mesures directes ou indirectes ayant un effet équivalent à une nationalisation, à une expropriation (désignées ci-après sous le terme général d'"expropriation") par l'autre Partie contractante, si ce n'est dans le cadre de mesures prises dans l'intérêt public pour les besoins internes de ladite Partie contractante, moyennant le paiement sans délai d'une indemnité effective et adéquate et à condition que ces mesures soient prises sur une base non discriminatoire.

3. Le montant de cette indemnité sera calculé sur la base de la juste valeur marchande de l'investissement exproprié immédiatement avant que l'expropriation n'ait lieu ou que l'intention d'exproprier ne soit rendue publique. Lorsque la valeur marchande ne peut être calculée de façon précise, la compensation sera fixée conformément aux principes de comptabilité reconnus internationalement.

Article 5. Indemnisation des dommages et des pertes

1. Lorsque les investissements réalisés par des ressortissants et des sociétés de l'une ou l'autre Partie contractante ont subi des dommages ou des pertes dus à une guerre ou à tout autre conflit armé, état d'urgence national, révolte, émeute sur le territoire de l'autre Partie contractante, ils bénéficieront, de la part de cette dernière, d'un traitement, en ce qui concerne les restitutions, indemnisations, compensations ou autres dédommagements, qui ne sera pas moins favorable que celui accordé par cette dernière Partie contractante à ses propres ressortissants ou aux ressortissants de tout Etat tiers.

2. Sans préjudice des dispositions du paragraphe 1, les investisseurs de l'une des Parties contractantes qui, dans l'une des situations visées dans ce paragraphe, auraient subi, sur le territoire de l'autre Partie contractante, des dommages ou des pertes dus :

(a) à la réquisition de leurs biens ou d'une partie de ceux-ci par les forces ou autorités de cette dernière Partie;

(b) à la destruction de leurs biens ou d'une partie de ceux-ci par les forces ou autorités de cette dernière Partie sans que celle-ci soit la conséquence d'une action de combat ou commandée par la nécessité de la situation, recevront une compensation adéquate et effective.

3. Les paiements en vertu du présent article seront effectués en monnaie convertible, librement transférable et pourront être rapatriés conformément à l'article 6.

Article 6. Transfert

1. Chaque Partie contractante garantira aux ressortissants ou aux sociétés de l'autre Partie contractante le libre transfert des paiements relatifs à un investissement, notamment :

(a) des capitaux initiaux et des capitaux supplémentaires destinés à maintenir, à gérer ou à développer l'investissement;

(b) des revenus;

(c) des paiements au titre d'un contrat de prêt;

(d) du produit de la vente ou de la liquidation totale ou partielle de l'investissement;

(e) des indemnités versées au titre des Articles 4 et 5;

2. Les transferts des paiements en vertu du paragraphe 1 seront effectués sans délai ni restrictions dans un délai ne dépassant pas un mois à partir du moment où la demande de transfert a été effectuée. Les transferts seront effectués au cours au comptant en vigueur pour la monnaie dans laquelle le transfert s'effectue sur le territoire de la Partie contractante hôte à la date desdits transferts.

3. En l'absence de marché des changes, le taux applicable sera le taux le plus récent appliqué aux investissements étrangers ou le taux de change déterminé conformément aux règles du Fonds monétaire international ou encore le taux de change pour la conversion des monnaies en Droits de tirage spéciaux.

Article 7. Subrogation

Si l'une des Parties contractantes verse un montant à un de ses ressortissants ou sociétés conformément à une garantie qu'elle a donnée pour un investissement sur le territoire de l'autre partie contractante et si l'investissement dans le territoire de l'une des parties contractantes bénéficie d'une garantie contre des risques non commerciaux selon un système établi en vertu d'une législation et qu'un paiement est effectué par un assureur en tant qu'indemnité pour cet investissement, la Partie contractante sur le territoire de laquelle l'investissement a été effectué devra, sans préjudice des droits de l'ancienne partie contractante au titre de l'article 8, reconnaître que le transfert des droits ou des créances résultant dudit investissement au ressortissant ou à la société de la première Partie contractante, est légitime en vertu d'une loi ou d'une transaction légale. La dernière Partie contractante doit également reconnaître la subrogation de la première Partie contractante ou de l'assureur à ces droits ou transfert des réclamations et que celle-ci est autorisée à exercer lesdits droits et à recouvrer les montants réclamés en vertu de la notion de subrogation, au même titre que l'investisseur initial. En ce qui concerne le transfert des paiements effectué conformément à la cession des créances, les articles 5 et 6 s'appliquent *mutatis mutandis*.

Article 8. Règlement des différends entre les Parties contractantes

1. Les Parties Contractantes régleront si possible tout différend au sujet de l'interprétation ou de l'application du présent Accord par la voie de consultations ou par d'autres voies diplomatiques.

2. Si le différend ne peut être réglé par ce moyen, il peut, à la demande de l'une ou l'autre des parties, être soumis à un tribunal arbitral.

3. Le tribunal arbitral sera constitué de la manière suivante: chaque Partie contractante désignera un membre du tribunal et ces deux membres désigneront d'un commun accord un ressortissant d'un État tiers qui exercera la fonction de Président du tribunal et sera nommé par les deux Parties Contractantes. Les membres du tribunal seront désignés dans les deux mois et le Président dans les trois mois à compter de la date à laquelle l'une des Parties contractantes a informé l'autre Partie contractante de son intention de soumettre le différend à un tribunal arbitral.

4. Si les délais stipulés au paragraphe 3 ci-dessus n'ont pas été respectés, l'une ou l'autre Partie Contractante pourra, en l'absence de tout autre arrangement, inviter le Président de la Cour Internationale de Justice à procéder aux nominations nécessaires. Si le Président de la Cour Internationale de Justice est ressortissant de l'une ou l'autre Partie contractante ou si, pour une autre raison, il est empêché d'exercer cette fonction, le vice-Président de la Cour Internationale de Justice sera invité à procéder aux nominations nécessaires. Si le vice-Président de la Cour Internationale de Justice est ressortissant de l'une ou l'autre Partie contractante ou s'il est lui aussi empêché d'exercer cette fonction, le membre le plus élevé en rang de la Cour Internationale de Justice et qui n'est pas un ressortissant de l'une ou l'autre Partie contractante sera invité à procéder aux nominations nécessaires.

5. Le tribunal arbitral prendra ses décisions à la majorité des voix. Les décisions du

tribunal seront prises conformément aux dispositions du présent Accord, et aux principes reconnus de droit international en la matière et seront définitives et obligatoires pour les deux Parties contractantes. Chaque Partie contractante supportera les frais du membre du tribunal arbitral qu'elle a désigné, ainsi que les frais de sa représentation dans la procédure d'arbitrage. Les frais du Président et tous les autres frais de la procédure d'arbitrage seront supportés à parts égales par les deux Parties contractantes. Le tribunal d'arbitrage pourra toutefois, à son gré, décider d'un autre système de partage des coûts. Pour le reste, le tribunal arbitral fixera ses propres règles de procédure.

Article 9. Règlement des différends relatifs à un investissement

1. Tout différend survenant entre l'une des Parties contractantes et un ressortissant ou société de l'autre Partie contractante au sujet d'un investissement sera, si possible, réglé à l'amiable.

2. A défaut de règlement dans les six mois à compter de la date à laquelle l'une ou l'autre partie a soulevé le différend, celui-ci sera soumis à la demande de l'une ou l'autre des parties, à l'arbitrage. Chacune des parties contractantes devra indiquer formellement qu'elle accepte la procédure d'arbitrage. A moins que les parties n'en décident autrement, les dispositions des paragraphes 3 à 5 de l'article 8 s'appliqueront mutatis mutandis à la condition que la nomination des membres du tribunal soit effectuée par les parties au différend et que dans l'hypothèse où les délais prévue ne sont pas observés, l'une ou l'autre des parties au différend, peut en l'absence d'arrangements, inviter le Président de la Cour internationale d'arbitrage de la Chambre de commerce internationale à Paris de procéder aux nominations nécessaires. La décision sera appliquée conformément à la législation nationale.

3. Durant la procédure d'arbitrage ou lors de l'application de la décision, la partie contractante concernée ne pourra pas faire valoir que les ressortissants ou les sociétés de l'autre partie contractante ont reçu une compensation en exécution d'un contrat d'assurance pour tout ou partie des dommages présumés.

4. Dans le cas où les deux parties contractantes sont devenues Etats parties à la Convention pour le règlement des différends relatifs aux investissements entre Etats et ressortissants d'autres Etats du 18 mars 1965, les différends selon le présent article entre les parties devront être soumis à l'instrument sus mentionné à moins que les parties n'en décident autrement. Chacune des parties doit déclarer qu'elle accepte la procédure.

Article 10. Application d'autres règles

1. Si la législation de l'une ou l'autre Partie contractante ou les obligations découlant d'accords multilatéraux en vigueur actuellement ou contractées dans l'avenir par les Parties contractantes, en plus du présent Accord, contiennent des règles de caractère général ou particulier, par l'effet desquelles les investissements des investisseurs de l'autre Partie contractante bénéficient d'un traitement plus favorable que celui accordé par le présent Accord, ces règles, pour autant qu'elles soient plus favorables à l'investisseur, prévaudront sur le présent Accord.

2. Chacune des parties contractantes doit respecter toute autre obligation qu'elle a assumée en concernant les investissements sur son territoire par les ressortissants ou les sociétés de l'autre partie contractante.

Article 11. Entrée en vigueur, durée et abrogation

1. Le présent accord doit être soumis à ratification. Il entre en vigueur un mois après l'échange des instruments de ratification.

2. Le présent Accord restera en vigueur pour une période de dix ans et sera reconduit pour une période illimitée, à moins qu'il ne soit dénoncé un an avant son expiration. Après l'expiration de la période dix ans, le présent accord peut être dénoncé à tout moment par une ou l'autre des parties avec un préavis de douze mois.

3. Le présent Accord restera en vigueur, qu'il existe ou non des relations diplomatiques ou consulaires entre les parties contractantes.

4. Les dispositions des articles 1 à 10 continueront de s'appliquer pour une autre période de 15 ans à partir de la date de dénonciation en ce qui concerne les investissements effectués avant la dénonciation du présent accord.

5. Le Protocole qui lui est annexé est partie intégrante du présent accord.

En foi de quoi, les plénipotentiaires respectifs des deux Parties Contractantes ont signé le présent Accord.

Fait à Bonn, le 30 mars 1998, correspondant en langues allemande, malaise et anglaise, les trois textes faisant également foi. Le texte en langue anglaise prévaudra en cas de divergence d'interprétation.

Pour le Gouvernement de la République fédérale d'Allemagne :

PETER HARTMANN

Pour le Gouvernement de Brunei Darussalam :

DATO PADUKA HJ YAKUB BIN ABU BAKAR

PROTOCOLE RELATIF À L'ACCORD ENTRE LA RÉPUBLIQUE FÉDÉRALE D'ALLEMAGNE ET BRUNEI DARUSSALAM CONCERNANT L'ENCOURAGEMENT ET LA PROTECTION RÉCIPROQUE DES INVESTISSEMENTS

Au moment de la signature de l'accord entre la République fédérale d'Allemagne et Brunei Darussalam concernant l'encouragement et la protection réciproque des investissements, les représentants soussignés sont convenus des dispositions suivantes qui font partie intégrante du présent accord :

1. Ad article 3

(a) Les mesures prises par une des parties contractantes dans la poursuite de ses objectifs de développement pour stimuler la création d'industries sur son territoire et appliquées uniquement à ses ressortissants ne sont pas considérées comme des mesures contraires aux obligations de l'article 3, à condition qu'elles n'entravent pas les investissements établis et acceptés de ressortissants et de sociétés de l'autre partie contractante. Les mesures qui sont prises pour le maintien de l'ordre et de la sécurité publique, pour la santé publique et la moralité ne sont pas considérées comme "traitement moins favorable" au sens de l'article 3.

(b) Sont notamment, quoique non exclusivement, considérés comme " activités " au sens du paragraphe 2 de l'article 3 : la gestion, le maintien, l'utilisation et la jouissance d'un investissement. Sont notamment considérés comme " traitement moins favorable " au sens de l'article 3 un traitement inégal dans le cas de restrictions à l'achat de matières premières, de matières auxiliaires, d'énergie, de combustible ou de moyens de production et d'exploitation de quelque nature que ce soit, un traitement inégal dans le cas de toute entrave à la commercialisation de produits à l'intérieur comme à l'extérieur du pays ainsi que toute autre mesure ayant des effets analogues.

(c) Les dispositions de l'article 3 n'obligent pas une partie contractante consentir aux ressortissants ou sociétés qui résident sur le territoire de l'autre partie contractante des privilèges fiscaux, des exonérations d'impôts qui ne sont accordées en vertu de sa législation fiscale qu'à ses propres ressortissants et sociétés.

(d) Les parties contractantes doivent dans le cadre de leur législation nationale examiner avec bienveillance les demandes d'entrée et de séjour des personnes de l'une ou l'autre des parties contractantes qui souhaitent investir sur leur territoire. La même bienveillance devrait également se manifester à l'endroit des personnes de l'une ou l'autre des parties contractantes qui souhaiteraient entrer sur le territoire de l'autre partie contractante pour présenter une demande de permis de travail.

2. Dans les cas où des personnes ou des marchandises liées à un investissement doivent être transportées, les parties contractantes ne devraient pas exclure les entreprises de transport de l'autre partie contractante et devraient délivrer les permis nécessaires conformément aux lois et aux règlements.